

Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü

Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu Çalışma Yönergesi

Dayanak

Madde 1. Bu Yönerge 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 9. ve 28. maddeleri, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Gıda ve Yem Kanunu, 6343 Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk veteriner Hekimler Birliği ile Odalarının Teşekkül tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanunun 5. maddesi, Veteriner Hekimliği Deontoloji Yönetmeliğinin 6., 17. ve 26. maddeleri, Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliğin 4-i, 5, 9-17. maddeleri, Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refahı ve Korunmasına Dair Yönetmelik, Dünya Veteriner Hekimleri Birliği Mesleki Etik Yasasının 4/d, 9., 12. Maddeleri, Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi, Helsinki Bildirgesi ile ulusal ve uluslar arası düzeyde sağlık bilimleri etiğine ilişkin diğer düzenlemeler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Amaç ve Kapsam Madde 2: Bu Yönerge, Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsünün yürüttüğü veya ortağı olduğu bilimsel araştırma, yayın, yayım, sağlık hizmetleri uygulamaları ve eğitim çalışmaları gibi temel etkinliklerde kullanılan yöntem ve materyaller ile ilgili etik standartları saptamak ve bunların uygulamalarına ilişkin düzenlemeleri yapmak ve etik ilkeler doğrultusunda görüş bildirmekle yükümlü olan Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu'nun kuruluş, görev ve sorumlulukları ile ilgili esaslarını belirlemek için düzenlenmiştir.

Tanımlar :

Madde 3: Bu yönerge de geçen kavram ve terimler;

3.1. Enstitü: Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsünü,

3.2. Etik Kurul: Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu (BDYEK),

3.3. Başkan: BDYEK başkanı

3.4. Deneysel Hayvanları: Deneysel çalışmalarda kullanılan ya da kullanılacak hayvanı,

3.5. Deneysel Çalışma: Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü tarafından yürütülen veya ortağı olunan deney ve/veya araştırma faaliyetlerini ifade eder.

Kuruluş ve Üyelerin Nitelikleri:

Madde 4. Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu (BDYEK) Enstitü Müdürü'nün onayı ile görevlendirilen üyelere oluşur. Görevlendirilen üyelere en az 4'ü uzmanlık konularında en az iki yıllık deneyime sahip olmalıdır. Enstitü'den seçilen diğer üyeler, en az 2 yıllık araştırma tecrübesine sahip, hayvan materyali ile yapılmış en az 1 araştırmada yer almış olmak zorundadır. Ayrıca Hayvan Deneyleri yerel etik kurulunda görev alacak en az bir üyenin in vivo hayvan deneylerinde en az bir yıl deneyimli ve doktora/tıpta uzmanlık derecesine sahip olması gereklidir.

Etik Kurul, Enstitü Müdürü veya Enstitü Müdürü tarafından atanan personel (Başkan), Hayvan Islahı ve Biyoteknoloji Bölüm Başkanlığından 2(iki), Küçükbaş Hayvan Üretim ve Yetiştirme Bölüm Başkanlığı (Sorumlu Veteriner Hekim), Büyükbaş Hayvan Üretim ve Yetiştirme Bölüm Başkanlığı, Yemler ve Hayvan Besleme Bölüm Başkanlığı, Ekonomi ve İstatistik Bölüm Başkanlığından birer üye, deney hayvanları ile çalışmayan ve Enstitü ile çıkar ilişkisi olmayan T.C. vatandaşı sivil bir üye, Enstitü ile çıkar ilişkisi olmayan sivil toplum kuruluşuna kayıtlı T.C. vatandaşı bir üye olmak üzere toplam 9 üyeden oluşur. Başkan yardımcılığını ve Etik Kurul sekreteryaya görevini Hayvan Islahı ve Biyoteknoloji Bölüm Başkanı yürütür.

Üyelerin Görev Süreleri

Madde 5. Etik Kurul üyeliği 4 yıldır. Görev süreleri dolan üyeler, yeniden müdürlük onayı ile görevlendirilebilir. Bir takvim yılı içinde, izinsiz ve yazılı mazeretsiz olarak üç (3) toplantıya katılmayan bir üyenin üyeliği düşer. Kurul üyeliğinden çekilme ve üyeliğin düşmesi Enstitü Müdürünün onayının ilgiliye tebliği ile yürürlüğe girer. Boşalan üyelik için ayrılan üyenin niteliklerine sahip ve kalan süreyi tamamlamak üzere yeni bir üye görevlendirilir.

Görev ve Sorumluluk:

Madde 6. Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu Madde 2 çerçevesindeki görevlerini yerine getirir. Bu amaçla;

6.1. Etik Kurul her başvuruyu öncelikle ilgili mevzuat ve deontolojik yönleriyle değerlendirir.

6.2. Kendisine iletilen araştırma projelerini, protokolleri ve belgeleri inceler, değerlendirir, çözüm yolları üretir ve önerilerde bulunur.

6.3. Kendisine gönderilen araştırma projelerini deney hayvanları etiği açısından inceler, değerlendirir. Araştırmaların deney hayvanları etik yönünü dikkate alarak gerektiğinde başlayan çalışmaların durdurulmasını ister. Etik Kurul, başvuruyu genel kurallar, ilgili mevzuat ve deontolojik yönleri ile ele alır ve açıklığa kavuşturur. Etik Kurul incelemeleri sırasında Türkiye'nin imza koyduğu uluslararası sözleşmeleri ve bildirgeleri de göz önünde bulundurur.

6.4. Deney hayvanları ile çalışacak personelin gerekli eğitimi almasını sağlar, bu amaçla sertifika programları düzenler. Deney hayvanları kullanım sertifikası olmayanların hayvan deneyleri yapmasını engeller.

6.5. Gerektiğinde yeni etik ilkeler belirler ve bunların yönergede yer almasını sağlar.

6.6. Etik kurul kendisine yapılan başvuruları, gerek gördüğünde ön rapor hazırlanmak üzere, oluşturulacak bir alt kurula sevk edebilir. Hazırlanan rapor etik kurulda tartışıldıktan sonra oylanır ve kesin rapor etik kurul üyelerince imzalanır.

Kurulun Çalışma Yöntemi

Madde 7. Etik Kurul, çalışmalarını aşağıda belirtilen yöntemlere göre yürütür:

7.1. Etik kurul Kurul başkanının belirleyeceği gündemle en az ayda bir defa ve salt çoğunlukla toplanır. Gerekğinde başkanın çağırısı üzerine olağanüstü toplantılar yapılabilir. Toplantılar başkanın yokluğunda başkan yardımcısının yönetiminde yürütülür.

7.2. Etik Kurul, gönderilen başvuru dilekçelerini belirlenen süre içinde inceleyerek sonucu gerekçeleri ile birlikte yazılı olarak başvuru sahibine bildirir.

7.3. Kararlar kurul üye tam sayısının yarıdan bir fazlası ile alınır. Oy eşitliği halinde başkanın oyu yönünde karar verilir.

7.4. Etik Kurul, gerekli gördüğünde alt kurullar oluşturabilir. Alt kurullar kendilerine iletilen dosya üzerindeki çalışmalarını belirtilen sürede tamamlayarak hazırladıkları raporu etik kurulda görüşülmek üzere BDYEK Sekreterliğine sunar.

7.5. Etik Kurul gerek gördüğünde; Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nden veya dışarıdan, konusunda deneyimli uzmanlardan, yazılı olarak veya etik kurul toplantısına davet ederek sözlü görüş isteyebilir.

7.6. Etik kurul, aldığı kararları karar tarihi ve sayısı vererek gerektiğinde ulaşılabilecek şekilde en az beş (5) yıl boyunca saklama ile yükümlüdür.

7.7. Etik Kurul üyelerine ait başvurular görüşülürken ilgili kurul üyesi görüşmelere katılamaz ve görüş bildiremez.

7.8. Bütün başvurular ve alınan kararlar Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulu ve Orman ve Su İşleri Bakanlığı' nın denetimine açık tutulur.

7.9. Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulunun sekreterlik hizmetleri, BDYEK sekreterliği ve Hayvan Islahı ve Biyoteknoloji Bölüm Başkanlığı tarafından yürütülür

Etik Kurulun Araştırmalara yaklaşımı

Madde 8. Etik kurulun yapacağı çalışmalarda, hayvanlara yönelik göz önünde bulunduracağı ilkeler aşağıda belirtilmiştir:

8.1. Enstitü bünyesinde, deney hayvanı kullanılarak yapılacak tüm uygulamaların etik kurul tarafından onaylanmış olması zorunludur.

8.2. Etik kurul tarafından yapılan düzenlemelere uygun olarak alınmış bir genel veya özel istisna olmadıkça, deneylerde kullanılacak; Fare (*Mus musculus*), Sıçan (*Rattus norvegicus*), Tavşan (*Oryctolagus cuniculus*), Kobay (*Cavia porcellus*), Golden hamster (*Mesocricetus auratus*), Köpek (*Canis familiaris*), Kedi (*Felis catus*), ve Bildircin (*Coturnix caturmix*) gibi İnsan dışındaki primat türlerinin kayıtlı yasal deney hayvanı üreticisi ve tedarikçilerinden alınmış olması şartı aranır.

8.3. Çiftlik hayvanları, üzerinde yapılacak araştırmalarda hayvan sahiplerinden alınan izin beyan edilmesi gerekir.

8.4. Kedi köpek gibi evcil hayvanların sokakta başıboş olanları denemelerde kullanılamaz.

8.5. Doğadan alınmış yaban hayvanı üzerinde yapılacak deney; ancak diğer hayvanların deneyin amacı bakımından yeterli olmaması halinde onaylanabilir.

8.6. Deney hayvanı dışındaki hayvanlar (çiftlik hayvanları) üzerinde yapılacak araştırmalarda hayvan sahiplerinden alınan izin beyan edilmesi gerekir.

8.7. Etik Kurul, deney hayvanı olarak kullanılan hayvanların hangi üretici ya da tedarik kuruluşundan temin edildiğine dair belgeyi kayıt altına alarak veri tabanına aktarır.

8.8. Araştırmalarda kullanılan tüm deney hayvanlarına ilişkin kayıtlar sorumlu araştırmacı tarafından tutulur ve istenildiğinde Yerel Etik Kuruluna sunmak zorundadır. Bu kayıtlarda temin edilen hayvanların türleri ve temin edildikleri yerler, üniteye geldiği tarih ve yapılan tüm işlemler belirtilir. Bu kayıtlar en az 5 yıl süreyle muhafaza edilir. Etik Kurul istediği zaman bu bilgilere ulaşabilir.

Etik kurul raporunun içeriği

Madde 9. Etik Kurul, raporu hazırlarken aşağıdaki hususları dikkate alır.

9.1. Etik Kurul, yaptığı değerlendirme neticesinde “uygun”, “düzeltmesi gerekir”, “koşullu olarak uygun” ya da “uygun değildir” şeklinde karar verir.

9.2. “Düzeltmesi gerekir” kararı verilen başvurular, başvuru sahibi tarafından düzeltildikten sonra etik Kurul tarafından tekrar değerlendirilir. “Koşullu olarak uygun” kararı verilen projeler, kurul tarafından belirlenecek bir süre boyunca izlenip, istenen koşulların yerine getirilip getirilmediği değerlendirildikten sonra “uygun” ya da “uygun değildir” şeklinde karara bağlanır.

9.3. Raporun sonuç kısmında “Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Hayvan Deneyleri Etik Kurul Yönergesi ilkelerine uyulmuştur” cümlesine yer verilir. Bu ifade “Etik Kurul Onayı” olarak kabul edilir.

9.4. Etik Kurul, hayvan kullanılmadan yürütüleceği belirtilen araştırma projelerini “Araştırma Etiği Açısından Uygundur” yada “Araştırma Etiği Açısından Uygun Değildir” şeklinde karara bağlar.

9.5. Etik Kurul, Yönergenin yürürlüğe girdiği tarih itibari ile Enstitü tarafından yürütülmüş veya yürütülmekte olan araştırma projeleri için Madde 2'de yer alan amaç ve kapsam doğrultusunda 1 defaya mahsus olmak üzere Yerel Etik Kurulu Raporu vermek için değerlendirme yapar veya "Araştırma Etiği Açısından Uygun" ya da "Araştırma Etiği Açısından Uygun Değildir" şeklinde karara bağlar.

9.6. Karşı oy kullanan üyenin gerekçesi raporda yazılır.

Araştırmacıların Sorumlulukları

Madde 10. Deney hayvanları üzerinde yapılacak olan araştırmalarda ve çok yönlü testlerde; hayvan deneyleri konusundaki kısıtlamalardan, alternatif yöntemlerin geliştirilmesi için çaba harcanmasından, hayvan deneylerinin olumsuz ve belirsiz sonuçlarından iletişim sistemleri ve veri bankaları haberdar edilir.

10.1. Hayvanlar üzerinde gereksiz deneyler yapılmaz.

10.2. Araştırmacılar, sahip oldukları bilgileri kullanarak, hayvanların deneyler sırasında duyabilecekleri ıstırap ve endişeyi azaltacak ya da ortadan kaldıracak düzenlemeleri yapmalıdırlar.

10.3. Hayvan deneylerine katılan yardımcıların eğitimlerini arttırmak, becerilerini ve bilgilerini hayvanların esenliği için kullanmalarını sağlamak araştırmacıların görevleri arasında görülmelidir.

Hayvan Deneyleri ile ilgili etik ilkeler

Madde 11. Araştırma projelerinin hazırlanmasında ve uygulanmasında hayvan deneylerine ilişkin olarak aşağıdaki etik ilkelere uyulmalıdır:

11.1. Deney hayvanları; insanlar, hayvanlar ve bitkilerdeki hastalıklar ve diğer anormalliklerin teşhisi, tedavisi ve önlenmesi; ilaç, aşı, gıda ve diğer madde ve ürünlerin geliştirilmesi, imalatı ile kalite, etkinlik ve güvenlik testlerinin yapılması; insan, hayvan ve bitkilerdeki fizyolojik mekanizmaların belirlenmesi, düzenlenmesi veya değiştirilmesi; insan, hayvan ve bitkilerdeki davranışsal özelliklerin değerlendirilmesi, tespiti, düzenlenmesi veya değiştirilmesi; doğal çevrenin insan veya hayvanların sağlık ya da refahı yararına korunması; eğitim öğretim; adli soruşturma ve bilimsel amaçlı olarak kullanılabilir.

11.2. Deney hayvanlarının bakımı eğitilmiş personel tarafından yapılmalı, hayvanlara sağlıklı yaşam koşulları sağlanmalıdır.

11.3. Bir hayvan bir defadan fazla ağır acı ve eziyet veren araştırmalarda kullanılamaz.

11.4. Araştırmalarda bilginin elde edilmesinde geçerliliği kanıtlanmış alternatif yöntemler varsa, çalışmanın etik olarak hayvanlar üzerinde yapılması uygun görülmemelidir. Daha önceden ayrıntılı olarak yapılmış deneyler tekrarlanmamalıdır.

11.5. Eğitim amaçlı çalışmalar için ağrılı deneylerin planlanmasına izin verilemez.

11.6. Deney için en uygun hayvan modeli seçilmeli ve bilimsel sonucu verebilecek en az sayıda hayvan kullanılmalıdır.

11.7. Yeni bilgilerin elde edilmesini sağlayacak, sağlık ve yaşam için faydalı olacak hayvan deneyleri etik açıdan uygun görülebilir.

11.8. Bu yönergede açıkça bildirilen prensiplere sadık kalındığı sürece, anestezi ve analjezi uygulanan hayvanlarda, eğitim öğretim ve bilimsel araştırma amaçlı çalışmalar gerçekleştirilebilir.

11.9. Etiğin yaşama saygı ilkesi her hayvan türü içinde geçerli kabul edildiğinden, bilimsel araştırmalarda kullanılması zorunlu olan deney hayvanlarına kötü uygulamalardan kaçınmak araştırmacının başta gelen sorumlulukları arasında görülmelidir.

11.10. Deney Hayvanlarına gereksiz ağrı ve acı verecek deneyler, uygun bir anestezi yöntemi uygulanarak yapılmalıdır.

11.11. Araştırmalar sürecinde kullanılan deney hayvanlarının, türüne uygun şartlar hazırlanmalı ve en iyi fizyolojik, psikolojik ve çevresel koşullar sağlanmalıdır.

11.12. Araştırmada kullanılan deney hayvanlarına, deney sonunda sağlıklı yaşam koşulları sağlanmalıdır.

11.13. Yiyecek ve su kısıtlamasını kapsayan araştırma çalışmaları kısa süreli olmalı ve hayvan sağlığına zararlı hiçbir etkiye sahip olmamalıdır.

11.14. Deney hayvanının araştırma sürecinde ya da sonunda yaşamlarına son verilecekse, gerekçeler açıkça belirtilmelidir.

11.15. Şiddetli ve sürekli ağrı çeken ya da normal yaşamını sürdürmeyecek duruma gelen, deney hayvanları ile çevresi için risk oluşturabilecek deney hayvanlarının en uygun yöntemle acı duymayacak şekilde yaşamları sonlandırılmalıdır.

11.16. Deney hayvanlarında yapılacak deneysel çalışmalar deneyimli kişiler tarafından ya da deneyimli kişilerin denetiminde yapılmalıdır.

11.17. Toksikolojik, farmakolojik ve biyolojik testler ve kanser araştırmaları, enfeksiyonlu hastalık gözlemleri gibi araştırmalar, sonuçlar elde edilene kadar sürdürülebilir. Bu durumda toksisite, enfeksiyon, semptomların veya büyüyen tümöral oluşumun yol açabileceği ağrı ya da ıstırabın ağır tabloya dönüşmesi halinde uygulanacak işlem projede belirtilmelidir.

İzin Zorunluluğu

Madde 12. Madde 2'de yeralan amaç ve kapsam doğrultusunda hayvanlar üzerinde deneysel çalışma yapan tüm araştırmacılar bir dilekçe ile yazılı olarak başvurarak "Etik Kurul Onayı" almak zorundadırlar.

Başvuru Şekli

Madde 13.

13.1. Başvurular, Enstitü Müdürlüğüne bir dilekçe ile Proje Lideri tarafından şahsen yapılır. Bu başvurular, Müdürlük Makamı tarafından Etik Kurul'a havale edilir. Başvurular Ek.1'de verilen formu doldurmak suretiyle yapılır. Bütün başvurular, Enstitünün evrak kayıt biriminde tarih ve sayı numarası verilerek kayıt altına alınır.

13.2. Araştırma projelerinde, deneysel çalışmalarda ve çok yönlü testlerde etik kurallara uygunluk esastır. Bu çalışmalarda etik kurul onayı alınması amacıyla araştırmacı ya da araştırmacılar başvuruda bulunabilir. Araştırmacı, başvuru dilekçesine EK.1'de verilen ve aşağıdaki bilgileri içeren formu eklemelidir.

Formda çalışmalara ilişkin olarak; araştırmacının adı, amacı, gerekçeleri ve niteliği; eğer kullanılıyorsa deney hayvanı kullanım gerekçesi; araştırmacının materyal ve metodu; araştırmada görev alacak personelin adları, unvanları, adresleri ve imzaları; varsa destekleyen kuruluşun adı ve adresi, araştırmayla ilgili kısa literatür bilgisi ve bu konuyla direkt ilgili en az beş adet kaynak belirtilmeli.

Formda çalışmada kullanılacak hayvanlara ilişkin olarak; deney hayvanlarının tanımı ve sayısı; araştırmaya dahil olma ölçütleri; araştırmadan çıkarılma ölçütleri; araştırma süresi ve hayvan kullanım süresi; hayvanlara verilecek rahatsızlığın nitelik ve boyutları; yapılacak klinik ve laboratuvar testleri; araştırmaya son verme ölçütleri; araştırma sonu deney hayvanlarına yapılacak işlemler açıklanmalıdır.

Hayvan kullanılmadan yürütülen araştırma faaliyetleri için EK.1'de verilen formun sadece birinci bölümü (Araştırmaya İlişkin Bilgiler bölümü) ile araştırmacı bilgilerinin (araştırmacı ya da araştırmacıların adları, unvanları, adresleri ve imzaları) doldurulması yeterlidir.

Ayrıca, yine EK.1'de verilen Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurul Yönergesi Başvuru Taahhünamesi doldurularak araştırmaya katılacak tüm araştırmacılar tarafından imzalanmalıdır. Bu taahhüname hayvan kullanılarak ve kullanılmadan yürütülen araştırma faaliyetleri için farklıdır.

13.3. Başvuru dilekçesinde kişisel beyan esastır. Başvuru sahipleri, dilekçelerinde verdikleri bilgilerin doğruluğunu teyit, etik kurul onayı almadan deneylere başlamayacaklarını taahhüt ederler. hayvanlarda yapılacak işlemleri başvuruda belirtilen metotlara uygun şekilde yapmayı ve Etik Kurul'un çalışmaları izlemek istemesi durumunda buna izin vereceklerini kabul ederler.

Deneysel Çalışmalardaki Değişiklikler:

Madde 14. Araştırma projesinde etik kurul onayından sonra proje üzerinde yapılacak değişikliklerin kurula yazılı olarak bildirilmesi ve onayının alınması gerekir. Aksi takdirde yapılacak değişikliklerden doğabilecek etik sorunların tüm sorumluluğu araştırmacıya ya da araştırmacılara aittir.

Madde 15. Bu yönerge hükümlerine uymayan araştırma, deney, eğitim öğretim ve bilimsel araştırma amaçlı çalışmalar Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsünün araştırmacı birimlerinde yapılamaz.

Gizlilik

Madde 16. Etik kurul yazışmaları gizli olup, yayımlanan “Hayvan Deneyleti Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik”te belirtilen yetkili kurumlar dışında üçüncü şahıslara bilgi verilmez.

Yürürlük ve Yürütme

Madde 17. Bu yönerge Merkezi Etik Kurul tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girer ve yönerge hükümleri Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü’nce yürütülür.

Deney hayvanı ile ilgilenecek araştırmacıların eğitimi

Madde 18. Deney hayvanı ile ilgilenecek araştırmacı ve diğer personelin eğitiminde uyulması gereken hususlar şunlardır:

18.1. Deney hayvanları ile ilgilenen veya ilgilenecek araştırmacıların eğitimi için eğitim programlarının düzenlenmesi, deney hayvanı kullanım sertifika programlarının açılması, düzenlenmesi ve yürütülmesinden Etik Kurul sorumludur. Bu programlarda başarılı olanlara “Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası” verilir.

18.2. Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası Eğitim Programı A ve B kategorisi olmak üzere 2 gruba ayrılmıştır. Eğitim programı EK.2’de sunulmuştur. Etik Kurul bu programın ihtiyaç duyulduğunda uygulanmasını sağlar. Eğitim programları yetkili kişiler tarafından yürütülür. Yetkili kişilerin belirlenmesi Etik Kurul’un sorumluluğundadır.

18.3. Etik Kurul, sertifika programlarını 15 gün önce duyurur.

18.4. Deney hayvanları kullanım sertifikası eğitim programlarında derslerin %80’ ine devam etmek mecburidir. Sertifika programları asgari 80 saat olup, mecburi konuların işlenmesinden sonra, geri kalan zaman laboratuvar stajı, rotasyon gibi başka eğitim faaliyetleriyle tamamlanabilir. Kursiyerlerin başarılı sayılabilmesi için kurs sonunda yapılacak sınavdan 100 üzerinden en az 70 geçer not almaları gerekir. Başarılı olan kursiyerlere “Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası” verilir. Deney hayvanları kullanım sertifikası Etik Kurul Başkanı ve Enstitü Müdürü tarafından imzalanır.

18.5. Hayvan bakıcıları ve diğer yardımcı personel, 80 saatlik eğitimin 31 saatini teorik ders, 49 saatini deney hayvanları laboratuvarında tatbiki çalışmalarla tamamlar. Araştırmacılar, teknikerler ve teknisyenler 80 saatlik eğitimin 40 saatini teorik ders, 40 saatini deney hayvanları laboratuvarında tatbiki çalışmalarla tamamlar.

18.6. Mevzuat dersi, konusunda uzman personel tarafından verilir. Mevzuat dışında kalan diğer konu başlıkları en az yüksek lisans mezunu ya da eğitim sertifikası olan araştırmacılar tarafından verilir.

18.7. Deney hayvanı kullanıcıları, sertifika almadan bu hayvanlar üzerinde deney, eğitim, test gayesiyle işlem yapamaz ve çalışma mekânlarında bu hayvanları barındıramazlar. Bir araştırmacı, kendi sertifikası olmaması halinde araştırma yürütücüsü olarak başka kişilerle ortak çalışma yapmak amacıyla Etik Kurul’a müracaat edebilir.

18.8. Yönetmelik hükümleri haricinde başka kurumlardan alınmış olan deney hayvanları kullanım sertifikaları ya da benzerlerinin Yönetmelik hükümlerine göre eşdeğer olup olmadıklarına Hayvan Deneyle Merkezi Etik Kurulu karar verir. Lisans/yüksek lisans düzeyinde deney hayvanı kullanımı eğitimlerinin, sertifika programına eşdeğer olup olmadığına yerel Etik Kurul karar verir.

18.9. Düzenlenecek kurslar ile ilgili Kurs tarihleri, Kurs ücretleri ve katılımcı sayısı gibi konular BDYEK tarafından karar bağlanır.

Madde 19. Araştırma projeleri, çok yönlü testler yanında 2. Madde çerçevesinde yapılacak olan etkinliklerde de bu yönergede belirlenen etik ilkeler geçerlidir